

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD

Masarykovo náměstí 5, 586 01 Jihlava

Sp. zn. OSS-04714/2019-ERU

V Jihlavě dne 11. listopadu 2019

Č. j.: 04714-13/2019-ERU

R O Z H O D N U T Í

Energetický regulační úřad, se sídlem Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava, jako správní úřad věcně příslušný podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 2. zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve správním řízení vedeném pod spisovou značkou OSS-04714/2019-ERU, zahájeném na návrh [REDAKCE], nar. [REDAKCE], bytem [REDAKCE] (dále též „navrhovatel“), ve věci sporu se společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčková 1594/1, Ústí nad Labem - centrum, 400 01 Ústí nad Labem, IČO: 25458302 (dále též „odpůrce“), podle ustanovení § 141 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“),

rozhodl takto:

Právní vztah mezi [REDAKCE], nar. [REDAKCE], bytem [REDAKCE], [REDAKCE], a společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčková 1594/1, Ústí nad Labem - centrum, 400 01 Ústí nad Labem, IČO: 25458302, založený smlouvou o poskytování služeb (elektřina) č. SE070109350, ze dne 9. října 2018, na základě odstoupení ze dne 28. února 2019, podaného ve smyslu § 11a odst. 5 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ke dni 31. března 2019 zanikl.

O d ů v o d n ě n í :

Energetický regulační úřad (dále též „ERÚ“) obdržel dne 29. dubna 2019 od pana [REDAKCE], nar. [REDAKCE], bytem [REDAKCE], návrh na zahájení řízení se společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčková 1594/1, Ústí nad Labem - centrum, 400 01 Ústí nad Labem, IČO: 25458302, zastoupenou [REDAKCE], pověřeným zaměstnancem.

V rámci vyličení skutkových okolností případu navrhovatel zejména uvedl, že dne 9. října 2018 uzavřel s odpůrcem smlouvu o poskytování služeb č. SE070109350 s předmětem dodávky elektřiny do odběrného místa na adrese [REDAKCE]

V rámci smluvního závazku byl sjednán produkt/ceník KAMARÁD STŘÍBRO charakterizovaný tím, že složka ceny elektřiny pro kalendářní rok, ve kterém došlo k uzavření smlouvy, byla stanovena ceníkem, na nějž smlouva odkazovala. Pro období dalších let je ovšem cena navázána na obchodování s danou komoditou na burze (PXE) a vývoj spotřebitelských cen, a to způsobem popsáním v produktových podmínkách.

Z důvodu, že odpůrce na začátku prosince 2018 nezveřejnil změnu ceníku pro rok 2019, navrhovatel dne 13. prosince 2018 odstoupil od sjednaného závazku, nicméně odpůrce toto právní jednání neakceptoval. Navrhovatel zdůraznil, že bylo povinností odpůrce oznámit ceník do 15. prosince 2018, když tento tak učinil až dne 3. ledna 2019. Protože ceníkem pro rok 2019 došlo k navýšení ceny elektřiny (silové složky), přičemž tato okolnost nebyla oznámena 30 dnů před dnem jejího zvýšení, navrhovatel se domnívá, že měl i nadále založeno právo odstoupit podle § 11a odst. 5 energetického zákona.

Navrhovatel je toho názoru, že prohlášení předsmulvních podmínek „každoroční úprava ceny postupem podle produktových podmínek nepředstavuje změnu ceníku“ nelze považovat za ujednání vylučující právo na odstoupení od smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona, neboť se jedná o kogentní ustanovení, jehož použití nelze smluvně vyloučit. Navrhovatel akcentoval, resp. ze sjednaných podmínek dovedl, že produkt KAMARÁD je nastaven tak, že cena elektřiny pro další kalendářní rok není automatickým výsledkem sjednaného vzorce, nýbrž je závazně stanovena až v okamžiku, kdy odpůrce stanoví a zveřejní cenu na následující kalendářní rok prostřednictvím ceníku. Na podporu svého tvrzení navrhovatel odkázal na článek VII. bod 1. všeobecných podmínek poskytování služeb (dále též „VPPS“) zakotvující oprávnění odpůrce jednostranně měnit obchodní podmínky a ceník. Kdyby totiž cena elektřiny měla být výsledkem uplatněného vzorce, jak tvrdí odpůrce, toto ujednání by dle přesvědčení navrhovatele postrádalo smyslu.

Navrhovatel připomněl, že tvůrcem obsahu závazku byl odpůrce, přičemž navrhovatel neměl možnost nastavené podmínky v rámci kontraktačního procesu modifikovat. Navrhovatel se domnívá, že odpůrce tímto svým postupem (nastavením produktu KAMARÁD) zastírá očekávané zvýšení ceny a následně brání zákazníkům v uplatňování jejich práv. V daném kontextu proto navrhovatel vůči ERÚ vznesl dotaz a odkázal na tam přijatý závěr, že předpokladem odstoupení je faktické zvýšení ceny elektřiny, přičemž tyto podmínky byly v jeho případě splněny (písemnost č. j. 01369-2/2019-ERU ze dne 13. února 2019). Z tohoto důvodu navrhovatel písemností ze dne 27. února 2019 „opětovně“ odstoupil od smlouvy. Ani toto právní jednání ovšem nebylo odpůrcem „akceptováno“ s poukazem na to, že o jednostranné zvýšení ceny elektřiny ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona se nejednalo, neboť zvýšení ceny na burze nelze za takový případ považovat.

V návaznosti na posléze učiněné právní jednání navrhovatele ve smyslu volby nového dodavatele elektřiny, který započal do odběrného místa fakticky dodávat elektřinu počínaje dnem 3. dubna 2019, odpůrce vystavil sankci za porušení závazku, a to ve výši 6.000 Kč. S tímto postupem se navrhovatel neztotožnil, proto se obrátil na ERÚ a inicioval sporné správní řízení, v jehož rámci se domáhá vydání deklaratorního rozhodnutí, že na základě jím učiněného právního jednání ze dne 28. února 2019 (odstoupení podle § 11a odst. 5 energetického zákona) inkriminovaný smluvní vztah zanikl.

Vedle toho v řízení bylo požadováno nařízení předběžného opatření ve smyslu uložení odpůrci povinnosti zdržet se jakéhokoli jednání, ať již osobně či prostřednictvím třetího subjektu, směřujícího k vymáhání smluvní pokuty, nárokované fakturou ze dne 3. dubna 2019, uplatněné z důvodu tvrzeného porušení smlouvy o poskytování služeb č. SE070109350 ze dne 9. října 2018, včetně jakéhokoli jednání směřujícího k jakékoli formě dispozice s touto pohledávkou na třetí osobu nebo předávání informace o neuhrazení pohledávky třetím osobám (zamítnuto rozhodnutím ze dne 7. května 2019, č. j. 04714-7/2019-ERU, které nabylo právní moci dne 29. května 2019).

V rámci oznámení o zahájení správního řízení vyzval ERÚ k vyjádření společnost CENTROPOL ENERGY, a.s. Odpůrce konstatoval, že sporné strany na podzim 2018 projevíly vůli uzavřít smluvní závazek s předmětem dodávky elektřiny. Protože navrhovatel

je spotřebitelem, před uzavřením závazku mu odpůrce sdělil nezbytné předsmělní informace ve smyslu § 1811 a § 1820 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“). Následně byla mezi účastníky uzavřena smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny, a to s produktem KAMARÁD a ceníkovou řadou STŘÍBRO. Podpisem smlouvy navrhovatel deklaroval, že se seznámil s obsahem smluvních dokumentů, zejména VPPS a tzv. produktových podmínek (dále též „PP“), které navíc zvláště podepsal.

Ohledně vzájemného vztahu těchto dokumentů odpůrce s odkazem na čl. I. bod 2. VPPS podotkl, že ustanovení smlouvy mají přednost před ustanovení VPPS a PP, jsou-li s nimi v rozporu, a zároveň PP mají přednost před VPPS, jsou-li s nimi v rozporu. Tato strukturace obsahu závazku odráží obecnou logiku produktů, které odpůrce svým zákazníkům nabízí. Z tohoto důvodu PP zvláště obsahují možnou dobu trvání smlouvy, jakož i cenové a platební podmínky. Jelikož platí, že PP mají před ustanoveními VPPS přednost, pak se sporné otázky řídí primárně PP. Z toho vyplývá, že ve vztahu k navrhovatelem zvolenému produktu byla doba trvání závazku stanovena na 59 měsíců od zahájení dodávek, přičemž daný produkt je navíc specifický způsobem určení ceny elektřiny (silové složky) ve smyslu sjednání flexibilního způsobu jejího určení v návaznosti na vývoj obchodování s danou komoditou na burze. Ačkoliv počínaje dnem 1. ledna 2019 se u produktu KAMARÁD uplatňuje cena vyšší, nejedná se v tomto případě o jednostranné rozhodnutí odpůrce o zvýšení ceny, neboť cena je výsledkem předem odsouhlaseného mechanismu jejího výpočtu založeného na objektivních kritériích (nezávislých na vůli odpůrce), tedy svého druhu se jedná o cenovou doložku ve smyslu § 2154 a násl. ObčZ.

Odpůrce zdůraznil, že v posuzovaném případě zvýšení ceny silové elektřiny nezakládá právo navrhovatele na odstoupení podle § 11a odst. 5 energetického zákona, což jednak dovozuje z odborné literatury (Eichlerová a kol. Energetický zákon. Komentář. Wolters Kluwer, a.s., 2016), tak z rozsudku Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 26. listopadu 2015 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Oberster Gerichtshof - Rakousko) - *Verein für Konsumenteninformation v. A1 Telekom Austria AG*, připouštějícího za tam stanovených podmínek možnost změny sazeb, aniž by se zároveň nutně muselo jednat o změnu smluvních podmínek.

V souhrnu výše uvedeného odpůrce dovedl, že určení ceny komodity na základě předem sjednaného kalkulačního vzorce, jehož jednotlivé složky jsou rovněž smluvně předem definovány a jejichž vývoj je snadno ověřitelný z veřejně dostupných zdrojů (a bez jakéhokoli vlivu smluvních stran) vykazuje rysy předvídatelnosti, transparentnosti a právní jistoty. Odpůrce uzavřel, že v tomto případě absentuje prvek jednostrannosti, kterýžto je kruciólním předpokladem pro použití § 11a odst. 5 energetického zákona, což potvrzuje též výkladové stanovisko ERÚ č. 3/2018, *k právu zákazníka na odstoupení od smlouvy v případě zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek podle § 11a odst. 5 až 7 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů (aktualizace výkladového stanoviska č. 1/2012)*, které dle přesvědčení odpůrce je vystaveno právě na předpokladu jednostranného zvýšení ceny a nemožnosti takovou změnu ovlivnit, což ovšem není tento případ. Odpůrce zdůraznil, že pokud by cena elektřiny na burze klesla, v souladu s nastavenými podmínkami by nutně musel adekvátně snížit též cenu komodity.

Energetický regulační úřad přípisem č. j. 04714-11/2019-ERU poskytl oběma stranám sporu možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Dané možnosti využil pouze odpůrce, který již v řízení neuvedl žádné zásadní novoty.

II. Posouzení věci

Obecně je předmětem řízení uplatněný nárok, který je vymezen předmětem (petitem) a základem, který tvoří právně relevantní skutečnosti, na nichž určitý subjekt svůj nárok zakládá. Předmětem tohoto řízení je uplatněný nárok zformulovaný v petitu, kterým se navrhovatel domáhá deklarování skutečností, že právní vztah mezi navrhovatelem a odpůrcem, založený smlouvou o poskytování služeb č. SE070109350 ze dne 9. října 2018, zanikl v důsledku odstoupení ze dne 28. února 2019, podaného ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona.

Posouzením listinného důkazního prostředku - smlouvy o poskytování služeb (elektrina) č. SE070109350 ze dne 9. října 2018 (dále též „smlouva“) bylo zjištěno, že tímto právním titulem mezi sebou sporné strany založily závazek s předmětem dodávky elektřiny do odběrného místa na adrese [REDAKCE], EAN: [REDAKCE]

Podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 2. energetického zákona platí, že na návrh zákazníka v postavení spotřebitele odebírajícího elektřinu, plyn nebo tepelnou energii pro spotřebu v domácnosti nebo zákazníka, který je fyzickou osobou podnikající, ERÚ rozhoduje o určení, zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence, jehož předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie, vznikl, trvá nebo zanikl, a kdy se tak stalo.

Navrhovatel jako zákazník odebírající elektřinu pouze pro spotřebu v domácnosti (lokalizace odběrného místa koresponduje s místem trvalého pobytu navrhovatele) je osobou legitimovanou k podání návrhu ve smyslu citovaného ustanovení. Odpůrce je naproti tomu mj. držitelem licence na obchod s elektřinou č. 140805731. V případě účastníků sporného řízení se tak jedná o subjekty věcně legitimované, jakožto strany smluvního vztahu s předmětem dodávky elektřiny, o němž se v řízení jedná, a který má být předmětem posuzování.

V rozsahu pravomocí svěřených energetickým zákonem je tedy ERÚ kompetentní předmětný spor mezi navrhovatelem a odpůrcem rozhodnout.

a) Povaha závazku a charakteristika smluvních stran

Energetický regulační úřad předně akcentuje, že s ohledem na způsob koncipování obsahu se jedná o formulářovou smlouvu, resp. smlouvu, jejíž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejích pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit (§ 1798 odst. 1 ObčZ), resp. o adhezní způsob uzavření smlouvy.

Dále je třeba zmínit § 433 ObčZ, podle kterého platí, že kdo jako podnikatel vystupuje vůči dalším osobám v hospodářském styku, nesmí svou kvalitu odborníka ani své hospodářské postavení zneužít k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmé a nedůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran. Má se za to, že slabší stranou je vždy osoba, která vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním.

Navrhovatel má postavení slabší smluvní strany, protože vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním. Nadto se jedná o spotřebitele, protože s ohledem na předmět závazku (dodávka elektřiny pro domácnost) se jedná o osobu, která mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavřel smlouvu s podnikatelem (§ 419 ObčZ). V případě právního titulu zakládajícího závazek s předmětem dodávky elektřiny se tak jedná o smlouvu spotřebitelskou ve smyslu § 1810 ObčZ.

Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě se jedná o spor ze spotřebitelské smlouvy, je třeba respektovat též požadavek na eurokonformní výklad a aplikaci zákonných ustanovení ve smyslu směrnice Rady 93/13/EHS, ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále též "směrnice"), a judikatury Soudního dvora Evropské unie v těchto věcech.

b) Relevantní části obsahu závazku

Z obsahu smlouvy dále vyplynuly následující relevantní ujednání: 1) „*produkt/ceník - KAMARÁD STŘÍBRO*“; 2) „*právní vztahy z této Smlouvy se řídí Všeobecnými podmínkami poskytování služeb (VPPS) - v daném kontextu se jednalo o všeobecné podmínky poskytování služeb platné od 25. května 2018 a účinné pro smlouvy uzavřené po tomto datu, jak plyne ze znění jejich čl. VIII. bodu 7. - a produktovými podmínkami (včetně) ceníku; pojmy vymezené ve VPPS mají ve Smlouvě též význam. Zákazník potvrzuje, že obdržel kompletní text VPPS, produktových podmínek včetně příslušného ceníku, seznámil se s jejich obsahem a souhlasí s nimi. Zákazník - fyzická osoba potvrzuje, že před uzavřením Smlouvy obdržel dokument Zpracování osobních údajů ... a je-li spotřebitelem také předmluvní informace, přičemž prohlašuje, že se seznámil s obsahem výše uvedených dokumentů a souhlasí s nimi.*“

Ze smlouvy rovněž vyplývá, že navrhovatel má distribuční sazbu D56d. Pro tuto sazbu uvádí ceník elektřiny, účinný od 1. 8. 2018 výlučně pro zákazníky, kteří uzavřeli smlouvu po 1. 8. 2018 včetně (což je případ navrhovatele), pro produkt: KAMARÁD, ceníková řada: STŘÍBRO, distribuční území: ČEZ Distribuce, a.s., následující ceny v Kč/MWh (bez DPH): VT - 1203,00; NT - 1 157,00. Ceník pro stejný produkt, řadu a území, účinný od 1. ledna 2019 výlučně pro zákazníky, kteří uzavřeli smlouvu po 1. 8. 2018 včetně, uvádí následující ceny v Kč/MWh (bez DPH): VT - 1 503,00; NT - 1 446,00. Fixní cena v Kč/měsíc se v mezidobí nezměnila. Z komparace výše uvedených ceníků jednoznačně vyplývá, že v mezidobí ve vztahu k navrhovateli došlo k navýšení složky ceny (silové elektřiny), a to ve vysokém tarifu o 300 Kč/MWh a v nízkém tarifu o 289 Kč/MWh. Fakticky tedy cena elektřiny byla zvýšena.

Ze skutkových okolností případu a předložených podkladů (viz dále) vyplynulo, že navrhovatel v dané věci učinil dvě právní jednání. V řízení je proto třeba posoudit právní relevanci každého z učiněných právních jednání, protože nemusí být vyloučeno přiznání právní relevance již jednání ze dne 13. prosince 2018, což by z povahy věci vylučovalo právní jednání ze dne 27. února 2019, resp. 28. února 2019, nikoli však zánik závazku jako takový. Je tudíž nutné posoudit i povahu a účinky jednání předchozího jako otázku předběžnou k navrhovatelem vymezenému petitu.

Písemnost ze dne 13. prosince 2018, nadepsaná jako „*odstoupení od smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona*“, byla odpůrci doručena následujícího dne, jak plyne z jeho vlastního sdělení v písemnosti ze dne 8. ledna 2019, kterým učiněné právní jednání neakceptoval. Projev vůle navrhovatele dále obsahoval označení zákazníka, jeho podpis, a konkretizaci smlouvy včetně odběrného místa. Stran vlastního textu bylo mj. uvedeno následující: „*tímto odstupuji od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny (plynu) č. SE070109350, a to v souladu s ustanovením § 11a odst. 5 energetického zákona ... z důvodu: zvýšení ceny dodávek elektřiny*“. Identické náležitosti, samozřejmě vyjma data podpisu, obsahuje rovněž písemnost ze dne 27. února 2019, z níž navrhovatel dovozuje uplatněný nárok, byť v petitu uvedl datum 28. února 2019, ale v kontextu věci je zřejmé, že tímto datem má na mysli nastoupení právních účinků odstoupení jako jednostranného právního jednání („*jsm odstoupil*“), protože právě tohoto dne bylo odstoupení doručeno do sféry odpůrce, jak plyne z vyjádření odpůrce ze dne 9. května 2019. Ostatně i sám navrhovatel mezi těmito termíny v návrhu na zahájení řízení rozlišuje. Stěžejním v dané věci

je totiž okolnost doručení odstoupení druhé straně a uplynutí zákonem stanovené doby.

Z výše uvedených podkladů se podává, že vůle navrhovatele byla projevena jednoznačně a zcela určitě. Jako taková směřovala k zániku závazku s předmětem dodávky elektřiny do odběrného místa navrhovatele. Obě právní jednání byla doručena do sféry odpůrce, takže pokud některému z nich bude přiznána právní relevance, zanikne též závazek.

Institut odstoupení od smlouvy je upraven v ustanovení § 2001 ObčZ, který stanoví, že od smlouvy lze odstoupit, ujednají-li si to strany, nebo stanoví-li tak zákon.

Podle § 11a odst. 5 energetického zákona platí, že zvýší-li držitel licence na obchod s elektřinou, obchod s plynem, výrobu elektřiny nebo výrobu plynu cenu za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změní-li jiné smluvní podmínky, je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy do 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. To neplatí, pokud držitel licence oznámí zákazníkovi zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek nejpozději třicátý den přede dnem jejich účinnosti a současně zákazníka poučí o jeho právu na odstoupení od smlouvy. V takovém případě je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy nejpozději desátý den přede dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. Právo na odstoupení od smlouvy podle tohoto odstavce zákazníkovi nevzniká v případě zvýšení regulované složky ceny, daní a poplatků, a dále v případě změny jiných smluvních podmínek v nezbytném rozsahu z důvodu zajištění souladu s obecně závazným právním předpisem.

Nyní zbývá posoudit naplnění hypotézy předmětného zákonného ustanovení jako předpokladu relevantního pro ne/aplikaci příslušní normy, když právě tato otázka, resp. okolnost ne/zvýšení ceny za dodávku elektřiny je mezi účastníky řízení sporná. Odpůrce nezpochybňuje faktickou okolnost zvýšení ceny, nýbrž skutečnost, že by tak učinil jednostranně.

V předsmuvní informaci pro zákazníky - spotřebitele, vztahující se ke smlouvě č. SE070109350, bylo mimo jiné sděleno, že „*zvýší-li dodavatel cenu nebo změní-li VPPS, má zákazník právo od smlouvy bez uvedení důvodu odstoupit, a to doručením odstoupení Dodavateli nejpozději desátý (10) den přede dnem nabytí účinnosti nových VPPS nebo přede dnem zvýšení ceny. Pokud dodavatel neuveřejní a neoznámí změnu VPPS nebo zvýšení ceny dané komodity zákazníkovi spolu s poučením o právu od Smlouvy odstoupit nejpozději třicátý (30) den přede dnem jejich účinnosti, může zákazník od Smlouvy odstoupit ve lhůtě tři (3) měsíců od data zvýšení ceny nebo změny VPPS.*

Smluvní cena za dodávku komodity (tj. část celkové ceny odlišná od ceny za Související službu a bez příslušných daní) je pro kalendářní rok, kdy došlo k uzavření Smlouvy dána příslušným ceníkem uvedeným ve Smlouvě. Pro období každého dalšího kalendářního roku je cena za dodávku Komodity určena flexibilně v návaznosti na vývoji obchodování s danou Komoditou prostřednictvím POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s., IČ: 27865444 („PXE“) a vývoji spotřebitelských cen, a to způsobem, který je blíže popsán v produktových podmínkách“.

Následuje hypotetický příklad výpočtu ceny za dodávku elektřiny pro období 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 (bez regulovaných složek ceny a daní) pro zákazníka s distribuční sazbou: D01d, ceníkem BRONZ a celkovou roční spotřebou elektřiny: 5 MWh;

Cena se dle produktových podmínek skládá ze stálého měsíčního platu (základní sazba 80 Kč/měsíc) a jednotkové složky ceny za spotřebu vypočtené jako násobek sazby typu odběrného místa a součtu vstupní ceny, ceny obsluhy odběrného místa a ceny nákupu.

- nejprve vypočte vstupní cena, tj. prostý aritmetický průměr zavíracích cen futures kontraktů kotovaných na PXE (pro elektřinu kontrakt F PXE CZ BL CAL-2018) v rozhodném období (1. 1. 2017 - 30. 11. 2017). První obchodní den (2. 1. 2017) je zavírací cena (za MWh)

30,20 €, resp. po přepočtu dle denního kursu ČNB (27,02) - 816 Kč, druhý obchodní den (3. 1. 2017) je zavírací cena (za MWh) 29,40 €, resp. po přepočtu dle denního kursu ČNB (27,02) - 794,39. Stejně se zjistí zavírací cena daného kontraktu pro každý obchodní den rozhodného období, tj. až do 30. 11. 2017. Pro zjednodušení případu uvažujeme jen rozhodné období 2. 1. 2017 až 3. 1. 2017, takže vstupní cena činí 805,20 Kč/MWh, tj. $(816 + 794,39)/2$

- cena obsluhy odběrného místa pro distribuční sazbu D01d činí 2,10 €/MWh. Pro přepočet na Kč se použije aritmetický průměr směnných kurzů ČNB vyhlášených pro všechny obchodní dny PXE za období 1. 1. 2017 - 30. 11. 2017. Pro zjednodušení příkladu uvažujeme neměnný kurz uvedený výše (1 € = 27,02 Kč). Cena obsluhy tak činí 2,10 € x 27,02, tedy 56,74 Kč/MWh. Základní cena nákupu činí pro ceník BRONZ částku 300 Kč/MWh a sazba typu odběrného místa pro distribuční sazbu D01d činí 1,00.
- stálý měsíční plat a cena nákupu se indexují o míru inflace dle výše přírůstku průměrného ročního indexu spotřebitelských cen pro měsíc říjen předchozího roku. Pro rok 2018 je rozhodující hodnota indexu za říjen 2017, tj. 2,3%. Po zaokrouhlení tedy stálý měsíční plat činí 81,80 Kč/měsíc a cena nákupu 306,90 Kč/MWh.
- jednotková složka ceny za spotřebu se vypočte jako $1 \times (805,20 + 56,74 + 306,90) = 1168,84$ Kč, po zaokrouhlení na celé číslo 1169 Kč/MWh.
- celková cena (bez DPH) se vypočte jako 5845 Kč (1169 Kč x 5 MWh) + 982 Kč (81,80 Kč x 12 měsíců), tj. celkem 6827 Kč.

Energetický regulační úřad předně podotýká, že sama okolnost, že navrhovatel ve smlouvě podepsal odpůrcem jednostranně koncipované (předpřipravené) ujednání o tom, že předšmluvní informace obdržel, seznámil se s jejich obsahem a souhlasí s nimi, ještě neznamená, že těmito informacím daná osoba skutečně porozuměla, a že byly poskytnuty srozumitelným způsobem (viz dále).

Protože produktové podmínky mají před ustanoveními obchodních podmínek přednost (čl. I. bod 2. VPPS), je třeba spornou věc posoudit též optikou jejich obsahu. Z produktových podmínek KAMARAD, navrhovatelem zvláště signovaných dne 9. října 2018, vyplývá mimo jiné následující ujednání: „strany se výslovně dohodly na flexibilním způsobu určení ceny za dodávku komodity ... v návaznosti na vývoji obchodování s komoditou prostřednictvím POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE a vývoji spotřebitelských cen. Pro účely smlouvy je vstupní cenou relevantní komodity prostý aritmetický průměr zavíracích cen oficiálního kurzovního lístku PXE (v době uzavření smlouvy veřejně dostupného na http://www.pxe.cz/Kurzovni_listek/Oficialni-KL/) relevantních produktů za rozhodné období, přičemž a) relevantní produkty jsou ceny finančních futures kontraktů kótovaných na PXE relevantní rok, tj. F PXE CZ BL CAL-x pro elektřinu ... (kde „x“ znamená část kontraktu identifikující příslušný kalendářní rok, pro který se provádí výpočet ceny komodity), případně jinak nazvané kontrakty kótované na PXE, které je v budoucnu nahradí; b) rozhodným obdobím je období od prvního obchodního dne předcházejícího kalendářního roku do posledního dne obchodního dne v měsíci listopadu předcházejícího kalendářního roku; a c) jednotlivé zavírací ceny relevantních produktů vyjádřené v jiné než zákonné měně České republiky (Kč), budou přepočteny směnným kurzem vyhlášeným pro příslušný obchodní den Českou národní bankou a následně budou pro účely výpočtu vstupní ceny zaokrouhleny na dvě desetinná místa. Výsledná Vstupní cena je vyjádřena v Kč/MWh spotřeby.

Cena komodity v průběhu kalendářního roku, kdy došlo k uzavření smlouvy, je dána příslušným ceníkem uvedeným ve smlouvě. Pro období každého následujícího roku se cena komodity (bez DPH) skládá z následujících položek: a) stálý měsíční plat (Kč/měsíc) ve výši určené podle příslušného kalendářního roku realizace dodávky Komodity a v případě dodávky plynu také podle velikosti ročního odběru v odběrném místě („OPM“) a b) jednotkové ceny

za spotřebu. Tato jednotková cena za spotřebu se u dodávky elektřiny vypočte jako součet Vstupní ceny, Ceny obsluhy OPM (€/MWh spotřeby) a Ceny nákupu (Kč/MWh); tento součet se násobí sazbou typu OPM určenou podle distribuční sazby.

Pro účely určení stálého měsíčního platu a ceny nákupu pro období kalendářního roku 2020 a roky následující platí, že se jejich výše upraví (zvýší nebo sníží) o roční průměrnou míru inflace měřenou jako přírůstek ročního indexu spotřebitelských cen ..., jak je zveřejňován Českým statistickým úřadem ...

Cena obsluhy OPM je určena v eurech (€). Pro určení Ceny Komodity na příslušný kalendářní rok bude na zákonnou měnu České republiky (Kč) přepočtena směnným kurzem, který odpovídá aritmetickému průměru příslušných směnných kurzů ČNB vyhlášených pro všechny obchodní dny PXE v rozhodném období předcházejícího kalendářního roku, jak je definováno výše.

Vstupní cena, cena obsluhy OPM a Cena nákupu se při výpočtu Ceny Komodity zaokrouhlují podle matematických operací vždy na dvě desetinná místa ... Příslušné základní výše stálých měsíčních platů (pro jednotlivé roky, resp. velikosti ročního odběru), Ceny nákupu (pro jednotlivé ceníkové řady), Ceny obsluhy OPM ... jsou dány následujícími tabulkami (následují tabulky s číselnými údaji).

Každoroční úprava ceny postupem podle těchto produktových podmínek nepředstavuje změnu VPPS ani ceníku. Strany potvrzují, že zákazník nemá právo na odstoupení v případě, kdy podle zde sjednaného způsobu výpočtu dojde pro následující období ke zvýšení Ceny komodity v rozsahu vývoje obchodování s komoditou na PXE (tj. v rozsahu změny vstupní ceny) nebo stálého měsíčního platu a Ceny nákupu v rozsahu zvýšení indexu.

Dodavatel zveřejní na svých internetových stránkách ([www. centropolenergy.cz](http://www.centropolenergy.cz)) Cenu Komodity pro nadcházející kalendářní rok vypočtenou podle pravidel výše nejpozději 15. prosince předcházejícího kalendářního roku“.

I v tomto případě obdobně platí, že podpis navrhovatele o seznámení se s obsahem PP a vyslovení souhlasu se jimi řídit bez dalšího automaticky nepředikuje, že těmito informacím daná osoba skutečně porozuměla, a že byly poskytnuty srozumitelným způsobem (viz dále).

Je s podivem, proč odpůrce explicitně ve smlouvě upozorňoval navrhovatele, že „VPPS obsahují podrobná pravidla ohledně základních povinností Zákazníka a Dodavatele ..., cenových a platebních podmínek (čl. IV VPPS), ... změn VPPS nebo ceníku (čl. VII VPPS)“, a tak důležité ujednání PP zakládající možnost změny ceny s vyloučením práva na odstoupení v textu smlouvy ignoroval. Již tímto odpůrce v rámci jím jednostranně koncipovaného návrhu smlouvy byl skutečně schopen ve spotřebiteli vzbudit zdání (přesvědčení) v tom smyslu, že nejdůležitější ujednání jsou obsažena ve VPPS, a nikoli v PP.

Uvedené potvrzuje i text smlouvy „pojmy vymezené ve VPPS mají ve smlouvě týž význam“, když ve vztahu k PP není uvedeno nic podobného. Ostatně je vůbec otázkou, zda se jedná o řádnou včleňovací doložku PP, když ujednání o tom, že „součástí smlouvy jsou produktové podmínky“ (čl. 1 bod 2 VPPS) a „nedílnou součástí smlouvy jsou příslušné Produktové podmínky (včetně ceníku)“ (čl. VIII. bod 1. VPPS) nejsou obsažena v textu smlouvy samotné. Zmínka obsažená ve smlouvě, že „právní vztahy z této Smlouvy se řídí ... Produktovými podmínkami“ nemusí nutně vždy znamenat automatickou závaznost PP, natož předpoklad, že obsahují ujednání tak zásadního charakteru. Protože se však navrhovatel ujednání obsažených v PP dovolává, např. doba zveřejnění ceníku pro následující období, ERÚ tuto otázku ponechá stranou, když přijme tezi, že povinnost řídit se PP byla navrhovateli známa.

Argumentaci navrhovatele důvodností existence čl. VII. bodu 1. VPPS upravujícího možnost jednostranné změny smluvních podmínek (viz str. 3 návrhu na zahájení řízení) z důvodu čl. I. bodu 2. VPPS je nicméně nutné považovat za lichou, byť ERÚ nevylučuje,

že v představě navrhovatele mohla mít reálný základ, jak plyne z úvahy provedené v předcházejících dvou odstavcích, resp. obsah smlouvy k takovému závěru svádí.

V daném kontextu je přesto třeba přisvědčit tvrzením odpůrce, že je nutné zohlednit vztah obecné (VPPS) a zvláštní (PP) smluvní úpravy, přičemž VPPS nejsou určeny výlučně pro produkt KAMARÁD, nýbrž pro celé produktové portfolio odpůrce; stručně řečeno, struktura dokumentace odráží obecnou logiku nabízených produktů vykazujících v jednotlivostech určitá specifika (srov. vyjádření odpůrce ze dne 9. května 2019).

Na základě výčtu smluvních ujednání obsažených v PP staví odpůrce svoji argumentaci v tom smyslu, že o jednostrannou změnu ceny (silové) elektřiny se jednat nemůže, neboť mezi stranami byl dohodnut mechanismus její změny založený na objektivních kritériích a nezávisle na vůli obou smluvních stran. Navrhovatel oponuje systematickým výkladem obsahu sjednaného závazku, když jednostrannost dovozuje zejména z povinnosti odpůrce každoročně zveřejnit ceník do 15. prosince daného kalendářního roku, z poskytnutých předmluvních informací, jakož i z úpravy spotřebitelského práva.

Energetický regulační úřad v daném kontextu akcentuje postulát, že *„text smlouvy je tedy toliko prvotním přiblížením se k významu smlouvy, který si chtěli její účastníci svým jednáním stanovit. Doslovný výklad textu smlouvy může, ale nemusí být v souladu s vůlí jednajících stran ... Vůle je vnitřním stavem jednající osoby, který není bezprostředně přístupný interpretovi právního úkonu a není interpretem tohoto právního úkonu poznatelný. Na vůli je proto nutno usuzovat z vnějších okolností, spojených s podpisem smlouvy a realizací smluvního vztahu ... Při výkladu jednotlivých smluvních ujednání by tak soudy měly postupovat nanejvýš citlivě a obezřetně, aby v co nejširší možné míře ctily autonomní vůli smluvních subjektů, na níž je třeba klást důraz. Podstatou takového postupu je pak především zajištění důvěry a legitimního očekávání potencionálně dotčených subjektů s tím, že výsledek by měl být slučitelný s obecnou představou spravedlnosti“* (náleží Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 128/06).

Z uvedeného nálezu podává, že s prostým gramatickým výkladem bez dalšího vystačit nelze, a to z důvodu případného formalistického přístupu (tj. hodnocení důkazů, interpretace právních předpisů a jejich aplikace na smlouvu zcela formálně bez ohledu na respekt k základním právům navrhovatele zaručeným ústavním pořádkem), který nebyl shledán ústavně konformním (např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/09 ze dne 7. dubna 2011).

Z obsahu PP vyplývá, že odpůrce v době uzavření smlouvy a pro část doby trvání závazku (období jednoho roku) sdělil navrhovateli informaci o ceně srozumitelně (jednotkovou cenou), kdežto pro zbytek doby trvání závazku, tj. 47 měsíců (v daném kontextu lze ovšem podotknout, že závazek mohl být dokonce prolongován) byla výše ceny navázána na výpočet - dosazení hodnot (dle vyjádření odpůrce ze dne 9. května 2019 lze hovořit o *sui generis* cenové doložce ve smyslu § 2154 ObčZ).

Energetický regulační úřad v daném kontextu upozorňuje, že i v případě cenové doložky platí, že nepřiměřeným se stává podobné ujednání teprve tehdy, jestliže spotřebitel v případě podstatného zvýšení ceny nemá možnost od smlouvy odstoupit. Zákonodárce tedy nebrání stranám, aby cena zohledňovala změny na trhu, k nimž může dojít po uzavření smlouvy. Pořád je to však podnikatel, který jako odborník snáže odhadne budoucí změnu ceny. Nemůže proto přenést cenové riziko na druhou stranu úplně [Hulmák a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054), s. 461].

Posuzovaný případ se svou povahou (odhlédneme-li od nutnosti instalace inteligentního elektroměru) blíží avizované možnosti uzavírat smlouvy s dynamickým

určováním ceny elektřiny ve smyslu (již platného) čl. 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944, ze dne 5. června 2019, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU. Stručně shrnuto se jedná o možnost zákazníka využívat výhod plynoucích z přímé účasti na trhu, zejména upravovat svou spotřebu podle tržních signálů a na oplátku mít prospěch z nižších cen elektřiny nebo jiných motivačních plateb. Smlouva s dynamickým určováním ceny elektřiny je pro účely zmíněné směrnice vymezena jako smlouva o dodávkách elektřiny mezi dodavatelem a konečným zákazníkem, která odráží cenové změny na spotových trzích včetně denních a vnitrodenních trhů, v intervalech odpovídajících přinejmenším četnosti vypořádání tržních transakcí (čl. 2 bod 15).

Zásadní odlišnost však spočívá v tom, že nákup by měl probíhat zejména na denní bázi (vyúčtování za spotřebu elektřiny za ceny daného dne, v němž byla spotřeba uskutečněna), což značí schopnost upravovat svou spotřebu podle cenových signálů v reálném čase, které odrážejí hodnotu elektřiny či přenosu a náklady na ně v různých časových obdobích, a nikoli průměrem za delší období, jak je činěno v posuzovaném případě.

Důležitějším aspektem (a proto je tato možnost zmiňována) je okruh podmíněných a doprovodných skutečností. Členské státy by měly zajistit přiměřené vystavení spotřebitelů velkoobchodnímu cenovému riziku, tzn. měla by existovat určitá pojistka. Především však, a to je velmi důležité, se bude muset uplatňovat plná informovanost o rizicích, která taková smlouva s dynamickým určením ceny představuje. Dovolnost „produktu“ tedy svým způsobem bude navázána na řádnou a odpovídající informovanost.

Navrhovatel PP zvláště podepsal, což může predikovat vyloučení překvapivosti tam obsažených ujednání, tedy závěr, že navrhovatel je musel předpokládat, jak stanoví § 1753 ObčZ, podle kterého „*Ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat, je neúčinné, nepřijala-li je tato strana výslovně; k opačnému ujednání se nepřihlíží. Zda se jedná o takové ustanovení, se posoudí nejen vzhledem k jeho obsahu, ale i ke způsobu jeho vyjádření*“.

Citované ustanovení nicméně předpokládá nutnost posouzení nejen ve vztahu k obsahu ustanovení, nýbrž též ke způsobu jeho vyjádření; nadto charakteristika navrhovatele jako spotřebitele značí, že se uplatní speciální právní úprava vztahující se ke spotřebitelským smlouvám.

Produktovým podmínkám je signifikantní pluralita ujednání, jak je dovoditelné z přeepsané části jejich obsahu, když podpis navrhovatele byl připojen až v závěru. V daném kontextu lze odkázat na závěr doktríny, že zákonodárce zohledňuje skutečnost, že obchodní podmínky jsou z různých důvodů před uzavřením smluvního vztahu čteny druhou smluvní stranou jen málokdy. Základním požadavkem na přijetí konkrétního překvapivého ustanovení je tedy vztah ke konkrétnímu ustanovení. Druhou podmínkou je výslovnost přijetí. Třetí podmínkou pak je skutečnost, že přijetí musí být projevem vůle druhé strany, které jsou obchodní podmínky předkládány. V případě podpisu umístěné na té straně obchodních podmínek, která obsahuje překvapivé ujednání, lze tento způsob považovat za nedostatečný, protože absentuje projev vůle směřující ke konkrétnímu ustanovení, neboť podpis druhé smluvní strany je připojován k většímu množství pravidel (Bejček, J., Kotásek, J. Příkazská, M. a kol. Obchodní podmínky. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Edice Scientia, svazek č. 574. Brno, 2016, s. 170-171).

Ve smyslu výše prezentovaného názoru, který v právní praxi není ojedinělý [viz Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vyd., Praha: C. H. Beck, 2014, s. 171] nelze z existence podpisu dovozovat vyloučení překvapivosti, tj. naplnění hypotézy § 1753 ObčZ, či snad zodpovězení otázky

nepřiměřenosti.

c) Adheznost a kvalita informační povinnosti

V odůvodnění kurzívou prezentovaná ujednání PP nebyla sjednána individuálně, neboť byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah (čl. 3 bod 2. směrnice). Jednalo se tudíž o adhezní způsob uzavření smlouvy (§ 1798 odst. 1 ObčZ). Je proto nutné provést posouzení do úvahy přicházejících hledisek (např. srozumitelnost, překvapivost, vnější okolnosti v době uzavření závazku).

Ve smyslu § 1800 odst. 1 ObčZ platí, že obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi, nebo doložku, která je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelná, je tato doložka platná, nepůsobí-li slabší straně újmu nebo prokáže-li druhá strana, že slabší straně byl význam doložky dostatečně vysvětlen.

Citované ustanovení se vztahuje mj. na případy nesrozumitelnosti, tj. na případy, kdy smluvní doložka sice případně má jednoznačný význam, avšak jeho nalezení vyžaduje nepřiměřenou kognitivní zátěž nebo nepřiměřeně rozsáhlé vyhledávání dodatečných informací [Hulmák a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054), s. 350].

Zásadní je doložka PP v tom smyslu, že *„Každoroční úprava ceny postupem podle těchto produktových podmínek nepředstavuje změnu VPPS ani ceníku. Strany potvrzují, že zákazník nemá právo na odstoupení v případě, kdy podle zde sjednaného způsobu výpočtu dojde pro následující období ke zvýšení Ceny komodity v rozsahu vývoje obchodování s komoditou na PXE (tj. v rozsahu změny vstupní ceny) nebo stálého měsíčního platu a Ceny nákupu v rozsahu zvýšení indexu“*. Tuto doložku ovšem nelze chápat izolovaně, ale pouze a jen ve spojitosti se způsobem určení ceny (viz odkaz na výpočet).

Ústavní soud v nálezu ze dne 6. listopadu 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06, vyslovil, že *„ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiný základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit. Tímto druhým principem je zásadní ochrana té osoby, která činila právní úkon s důvěrou v určitý, jí druhou stranou prezentovaný skutkový stav. Je pak primárně úkolem obecných soudů najít praktickou konkordanci mezi oběma protikladně působícími principy tak, aby zůstalo zachováno maximum z obou, a tak, aby výsledek byl slučitelný s obecnou představou spravedlnosti. V daném kontextu Ústavní soud rozvedl, že obecné soudy v daném případě proto pochybily, pokud nepřiznaly principu důvěry shora popsané postavení. V opačném případě by totiž musely s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti dospět ke zcela opačnému závěru. Ze skutkových okolností zjištěných v řízení obecnými soudy lze totiž jednoznačně dovodit, že komplex jednání prodávajícího se snažil vyvolat důvěru stěžovatele ve výhodnost kupní smlouvy, avšak pomocí informací označitelných za přinejmenším nekorektní ... byl mu předložen formulářový návrh, kupní cena byla uvedena v německých markách, což není v běžných spotřebitelských vztazích vůbec obvyklé, přičemž jednotlivé splátky byly splatné v české měně a bylo na stěžovateli, aby zjišťoval aktuální směnný kurz.“*

Energetický regulační úřad konstatuje, že ze skutkových okolností tohoto případu vyplynula obdobná zjištění (formulářový návrh smlouvy, kupní cena v cizí měně, nutnost přepočtu aktuálního směnného kurzu). Je tedy nutné věc posoudit optikou všech do úvahy přicházejících okolností majících vliv na utváření vůle navrhovatele závazek uzavřít (zejména srozumitelnost doložky) a rovněž vyhodnotit spolupůsobení odpůrce.

Podle § 4 odst. 1 ObčZ se má za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním

styku důvodně očekávat.

V rámci výpočtu se uplatňuje mnohost parametrů. Jen v případě zavíracích cen se jedná o 334 hodnot (vztaženo k roku 2019 a navázáno na rozhodné období). Vedle toho se samozřejmě uplatňují i směnné kurzy a jiné hodnoty (např. daně, index spotřebitelských cen). Způsob výpočtu, počet vstupních hodnot, nutnost jejich vyhledání a vlastní výpočet je natolik časově a myšlenkově náročný, že jej nespočítal ani autor tohoto rozhodnutí. Je tudíž zcela evidentní, že kognitivní náročnost a časová rozsáhlost vyhledání informací je dosti značná. Další deficit v informační povinnosti spočívá v tom, že odpůrce nikde neosvětlil užívaný termín jako „*futures kontrakt*“ (pojem z oblasti finančnictví) apod.

S ohledem na nepřiměřenou kognitivní zátěž, nepřiměřeně rozsáhlé vyhledávání dodatečných informací, a uvedení pojmů, které nejsou osobě průměrného rozumu známy, je tak nutné uzavřít, že způsob provedení výpočtu je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelný. Pakliže nelze provést výpočet, nelze predikovat ani možnou výši ceny elektřiny, tj. dopad tohoto ujednání do sféry zákazníka, když zároveň se jedná o významný indikátor pro utváření vůle, zda závazek uzavřít či nikoli.

Újma spočívající ve sféře navrhovatele byla založena tím, že mu po dobu trvání závazku (59 měsíců) bylo odejmuto právo od závazku odstoupit v případě zvýšení ceny elektřiny, jak zákazníkům přiznává § 11a odst. 5 energetického zákona, a jak je v rámci liberalizovaného trhu obvyklé. Odpůrce v řízení taktéž nedoložil, že by význam ujednání dostatečným způsobem navrhovateli vysvětlil. Způsob uvedení neúplného výpočtu v předmluvních informacích, nadto vztahující se k nesjednanému produktu (nerespektování individuálnosti závazku) v žádném případě nelze považovat za dostatečný. Samotné uvedení výpočtu do předmluvních informací není přitom materiálně vysvětlení problematiky. Odpůrce přitom nikterak nedoložil, že by vysvětlení složité konstrukce ceny vůbec proběhlo.

Protože navrhovatel má navíc postavení spotřebitele, je třeba aplikovat ustanovení spotřebitelského práva (míra ochrany je tu dokonce vyšší než je tomu u slabší smluvní strany). Ochranu spotřebitele s ohledem na nepřiměřená ujednání je nutno rozdělit do dvou rovin. V první řadě je nutné se zabývat nepřiměřeností (nepoctivostí) při uzavírání smlouvy, zde je nutné zaměřit se zejména na transparentnost jednání podnikatele. Při uzavírání smlouvy jsou klíčovými faktory: jasnost, srozumitelnost a přehlednost; vedle toho je třeba vzít v potaz i další aspekty, jako je nedostatek času či nesrozumitelnost jazyka pro spotřebitele (smlouva obsahuje pojmy, které spotřebitel nezná). V druhé rovině je to pak nepřiměřenost ujednání obsažených v samotné smlouvě a posouzení jejich nepřiměřenosti ve vztahu ke spotřebiteli jako slabší smluvní straně (Vítová, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva*. Vydání 2. Wolters Kluwer, 2014, s. 43-44).

d) Jasnost a srozumitelnost sdělení

Podle § 1811 odst. 1 ObčZ platí, že veškerá sdělení vůči spotřebiteli musí podnikatel učinit jasně a srozumitelně v jazyce, ve kterém se uzavírá smlouva.

Citované ustanovení provádí čl. 5 směrnice. Systém ochrany zavedený směrnici vychází z předpokladu, že spotřebitel se nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (např. rozsudek ze dne 27. června 2000, *Océano Grupo Editorial SA v Roció Murciano Quintero*, C-240/98).

Informace poskytnuté před uzavřením smlouvy o smluvních podmínkách mají pro spotřebitele zásadní význam. Zejména na základě těchto informací se spotřebitel rozhoduje, zda chce být vázán podmínkami, které prodávající nebo poskytovatel služeb vyhotovil

předem. Obecně platí, že standardizovaná klauzule musí splňovat požadavky dobré víry, vyváženosti a transparentnosti. Zásadní význam spočívá zejména v tom, zda smlouva transparentním způsobem uvádí důvod a způsob změny uvedených poplatků tak, aby spotřebitel mohl na základě jasných a srozumitelných kritérií předvídat případné změny těchto poplatků (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 2013, *RWE Vertrieb AG v. Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV.*, C-92/11). V odkazovaném případě se sice jednalo o jednostrannou změnu obchodních podmínek, nicméně je třeba akcentovat dopad obecných závěrů též na tento případ, protože existuje legitimní zájem spotřebitele seznámit se s podmínkami nabídky, a tudíž mít i možnost předvídat důsledky, které pro něj může uzavření závazku mít v budoucnu, přičemž je třeba provést posouzení v závislosti na všech okolnostech projednávaného případu.

Bezesporu samotný pojem „jasnost“ a „srozumitelnost“ v sobě nese široké spektrum posuzovaných okolností sdělovaných informací spotřebiteli (ať už je to umístění textu, velikost písma, celková koncepce textu atd.). Avšak jednoznačně smyslem a účelem tohoto požadavku je, aby spotřebitel lapidárně vyjádřeno „věděl, do čeho jde“. Není-li tento cíl naplněn, pak by měla nastupovat zásadní právní sankce postihující nesplnění této povinnosti podnikatele (Selucká, M. Posudek Habilitační práce „Kontrola cenových ujednání ve spotřebitelských smlouvách“, ze dne 4. října 2017, dostupný na: <https://www.pf.upol.cz>).

V první řadě je třeba akcentovat, že navrhovatel sjednal produkt KAMARÁD, ceníková řada STRÍBRO, přičemž má přiznánu distribuční sazbu D56d. Odpůrce měl tudíž za povinnost poskytnout informace vztahující se právě k podmínkám sjednávaného závazku, tedy věnovat řádnou pozornost řádné individualizaci, a nikoli uvádět hypotetický příklad části výpočtu pro jiný produkt, jinou ceníkovou řadu a jiné podmínky (odlišná distribuční sazba), jak plyne z předmluvních informací.

Nadto je nutné zdůraznit, že předestřený příklad výpočtu není ani kompletní, protože obsahuje pouze část rozhodného období (pouhé dva dny) a neobsahuje všechny parametry. Právě celkový výpočet by odrážel alespoň rámcovou povědomost navrhovatele o možné výši částky za elektřinu (včetně všech regulovaných složek a daní), již tento „sjednaný“ způsob může přinášet.

Odpůrci nic nebránilo navrhovateli sdělit modelový výpočet vztahovaný na reálné podmínky roku 2017, tj. se zapracováním všech vstupních hodnot včetně daní, např. přizpůsobený historické spotřebě navrhovatele, tak, aby si tento mohl udělat úsudek o výši do úvahy přicházející celkové ceny za elektřinu. Případně odpůrce mohl navrhovatele seznámit s vývojem ceny u zákazníka s podobnou spotřebou a identicky sjednaným produktem na daném vymezeném území.

Další deficit v informační povinnosti spočívá v tom, že výpočet operuje s odbornými pojmy, jejichž význam nemusí být neoborníkům (lidem stojícím mimo obor, typicky spotřebiteli) znám. Co se týče zjišťování směnných kurzů pro účely jejich přepočtu, absentuje odkaz na zdroj, kde lze takové informace získat. Odpůrci navíc nic nebránilo, aby navrhovatele seznámil s vývojem kurzu v posledním období a sdělit mu svůj úsudek o předpokládaném dalším jeho vývoji. Již na základě těchto údajů by si spotřebitel mohl učinit alespoň rámcový úsudek o části nákladů zahrnutých do ceny elektřiny.

Navrhovatel v době uzavření závazku z důvodu vysoké míry neurčitosti proto nutně nemohl disponovat všemi potřebnými údaji pro zjištění případných dopadů vzniku závazku do jeho majetkové sféry a učinit tak kvalifikované rozhodnutí. Navrhovateli tudíž byla odňata možnost na základě jasných a srozumitelných kritérií předvídat dopady svého rozhodnutí na výši ceny dodávky elektřiny.

Velmi důležitým v posuzované věci je aspekt, že navrhovatel v rámci výpočtu ceny musí činit aktivní úkony ve smyslu vyhledávání a získávání informací, které navíc nejsou jednoduše zjistitelné formou hypertextového odkazu na konkrétní informaci, nýbrž až v rámci dalšího vyhledávání.

V řízení nebylo prokázáno, že by odpůrce postupoval ve výše nastíněných mezích. Odpůrce v rámci informační povinnosti tedy zanedbal osvětlit potencionální rizika s tím spojená a pravděpodobnost, že tato rizika mohou nastat, což ve svém důsledku znamená, že informace nebyly sepsány či poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.

Produkt KAMARÁD nebyl ze strany odpůrce omezen pouze na určitou kategorii zákazníků, z čehož plyne závěr, že každý potencionální zájemce v dané době mohl příslušný produkt sjednat. Mezi takového zájemce lze bezpochyby možné zařadit též seniora nevyužívajícího služeb internetu, což je v ČR případ stále převládající. Protože odpůrce váže „ujednání o ceně“ na množství údajů, které jsou zjistitelné zejména pomocí internetových stránek PXE, specifikované skupině charakteristických zákazníků by byla zcela odňata možnost provést výpočet, resp. nezbytné údaje vůbec získat.

e) Otázka posouzení přiměřenosti

Podle § 1813 ObčZ se má za to, že zakázaná jsou ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.

Je na vnitrostátním orgánu, aby posoudil na prvním místě možné nedodržení požadavku poctivosti a poté existenci případné významné nerovnováhy ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 (rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 2017, *Ruxandra Paula Andriciuc a další v. Banca Românească SA.*, C-186/16).

Princip autonomie vůle a princip rovnosti je doplňován a korigován principem ekvity či spravedlnosti. V pojetí nového občanského zákoníku je tento pojem obsažen v imperativu "*každý má povinnost jednat v právním styku poctivě*" (§ 6 ObčZ). Ve spotřebitelském právu je dodavatel ve fakticky výhodnějším postavení, neboť má odbornou převahu nad spotřebiteli, kterým své služby poskytuje. A proto kromě omezení vyplývajících z výše uvedeného principu rovnosti prostředků lze od dodavatele také očekávat (případně i vyžadovat), že se ve vztahu ke spotřebiteli bude chovat v obecné poloze poctivě. Nepostupuje-li tímto způsobem, zpronevěří se důvěře druhého účastníka smluvního vztahu v poctivost svého jednání, a takovému nepoctivému jednání nelze poskytnout právní ochranu (nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11).

Obecný princip poctivosti obsažený v § 6 ObčZ vyžaduje čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé strany. Poctivost představuje objektivní měřítko, dobrá víra má subjektivní charakter [Lavický a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1-654). C. H. Beck, 2014, s. 73].

Odpůrce jako držitel licence je povinen mít k plnění svých práv a povinností k dispozici potřebné lidské, technické a finanční zdroje [§ 11 odst. 1 písm. m) energetického zákona]. Z uvedeného se podává, že odpůrce disponuje odborným aparátem a znalostmi v oblasti s obchodování s elektřinou, tedy mu musí (resp. vzhledem k jeho postavení to lze důvodně předpokládat) být známa i analýza trhu a predikce, resp. prognóza vývoje cen v krátkodobém, střednědobém či dlouhodobém horizontu, a to zejména s ohledem na jeho účasti na obchodování s elektřinou a uzavírání příslušných závazků optikou sjednaného množství, délky kontraktů apod. Znalost podmínek a prognózy včetně přijetí patřičné strategie, opatření nebo operací jsou ostatně imanentní činnosti každého obchodníka

s elektřinou, protože se jedná o podnikatelskou činnost (§ 420 odst. 1 ObčZ), jejímž podstatným rysem je právě dosahování zisku. Těžko tedy předpokládat, že cílem obchodníka s elektřinou snad má být opak. Je tedy nutné trvat na závěru, že odpůrce z povahy věci jednal s potřebnými znalostmi, tedy informativně, a vážil rozpoznatelná rizika variant podnikatelského rozhodování.

Za účelem zodpovězení otázky, zda je způsobena nerovnováha v rozporu s požadavkem dobré víry, je třeba ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s předmětnou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2017, sp. zn. 33 Cdo 2335/2016; srov. též rozsudek Soudního dvora ze dne 14. března 2013, C-415/11).

Odpůrce nutně musel mít povědomí o růstu ceny elektřiny. To samé však nelze říci o novém zákazníkovi. Okolnost, že zákazník něco podepsal, ještě neznamená, že danému plně porozuměl. Nabízí se tedy otázka, zda by zákazník (spotřebitel) závazek uzavřel, pokud by věděl, že první rok bude sice u odpůrce dosahovat úspor, nicméně po zbývající dobu trvání závazku mu bude cena zvyšována, což byla okolnost v době uzavření závazku důvodně předpokládaná, a to bez možnosti závazek ukončit.

Pokud by odpůrce osobě průměrného spotřebitele dostatečně vysvětlil, že v prvním roce trvání smlouvy bude mít cenu nižší, přičemž v následujících téměř čtyřech letech doby trvání smlouvy lze důvodně předpokládat její neustálé zvyšování, jak lze dovodit z období posledních dvou let, když nemusí být vyloučeno ani zvýšení ceny poměrně razantní (viz grafovou prezentaci na internetových stránkách odpůrce) přičemž sjednáním produktu KAMARÁD je zákazník navíc ochuzen o právo smluvní závazek ukončit pro zvýšení ceny, lze stěží uvažovat o tom, že při detailní znalosti těchto informací by zákazník smlouvu podepsal a závazek uzavřel. Sdělení ve výše uvedeném smyslu, které nejlépe odpovídá i principu poctivosti však z obsahu závazku nevyplývá.

Rovněž je nutné zohlednit, že stěžejním motivem zákazníka pro změnu dodavatele elektřiny je avizovaná úspora nákladů, pakliže snad není dosažena, realizace možnosti následně změnit dodavatele. Je nutné přijmout závěr, že průměrný spotřebitel by se nevystavil riziku v tom smyslu, že při zvýšení ceny bude nucen setrvat v déletrvajícím závazku bez možnosti využít adekvátního právního nástroje (institutu odstoupení), jak v obdobných případech je obvyklé. Pokud by navrhovatel byl informován o důvodném závěru, že cena elektřiny se bude nadále zvyšovat, popř. bude na stejné úrovni, přičemž dosavadní poznatky (vztaženo k době uzavření závazku) nasvědčovaly spíše tomu závěru oproti očekávání snižování ceny elektřiny na burze (možnost úspory avizovaná odpůrcem), těžko předpokládat, že by taková informace určitým způsobem neměla vliv na vůli potencionálního zákazníka.

V této souvislosti je třeba připomenout, že odpůrce jako profesionál na trhu s elektřinou z povahy své činnosti musel již v době jednání vědět, že komoditní ceny elektřiny na burze vzrůstají a měl již pravděpodobně nakoupenou elektřinu na roky 2019 a následující pro podstatnou část svých zákazníků. Musel proto již v roce 2018 vědět, že pro rok 2019 cenu pro navrhovatele významným způsobem navýší. Takovou stěžejní informaci přitom navrhovateli v době jednání vůbec nesdělil. Energetický regulační úřad si je vědom toho, že tyto názory dovozuje z obecných principů nákupu elektřiny, ale v tomto případě je zjevné, že trend zvýšení ceny na burce již byl zřejmý a v odborných kruzích známý, přesto odpůrce praktické důsledky zvýšení ceny prostřednictvím produktu KAMARÁD neuvedl.

Pokud by ERÚ přijal za svou argumentaci odpůrce, znamenalo by to, že navrhovatel je smluvně vázán na dobu 59 měsíců, bez možnosti závazek ukončit odstoupením, jak předvídá § 11a odst. 5 energetického zákona, a to i při faktickém zvýšení ceny elektřiny,

přičemž lze důvodně předpokládat, že cena komodity (elektřiny) obchodovatelná na komoditní burze POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE (PXE) bude nadále kontinuálně stoupat. Takový výklad je ovšem třeba odmítnout.

Odpůrce by tímto při znalostech a prognóze budoucí zvyšování ceny elektřiny přenášel část podnikatelského rizika na (jak bylo prokázáno) neinformovaného spotřebitele, aniž by mu zároveň umožnil závazek ukončit, tedy jím založenou neinformovanost spotřebitele využíval ve svůj prospěch (absence podnikatelského rizika, že při zvýšení ceny elektřiny ztratí část zákazníků, předpoklad minimální možnosti poklesu ceny elektřiny v budoucnu), což lze označit rovněž za nesouladné s principem poctivosti.

Ostatně i samotná původní prezentace produktu Kamarád ze dne 7. září 2017, prezentovaná v periodiku Metro (dostupná z: <https://www.centropol.cz>), obsahující sdělení *„Výhody dříve dostupné jen velkým firmám nyní mohou využít i běžní spotřebitelé. Zákazníci platí podle toho, za jakou cenu nakupují ty největší společnosti na energetické burze“* byla zavádějící.

I toto sdělení, byť mimo rámec případu, může být jedním z kritérií pro posouzení nepřiměřenosti ujednání. Optikou předšmluvních informací výpočtu vstupní ceny jako prostého aritmetického průměru závěrečných cen finančních futures kontraktů se nejedná o obdobný případ ve sdělení obsaženému tvrzení (*„Zákazníci platí podle toho, za jakou cenu nakupují ty největší společnosti na energetické burze“*). Sdělení jednak není určité (absence vymezení množiny subjektů a jejich znaků), jednak lze s těžší předpokládat, že obchodníci s elektřinou nakupují ceny na základě odpůrcem prezentované matematické metody (prostého aritmetického průměru).

Lze-li mluvit o avizované výhodě, potom se jedná o výhodu jednostrannou ve prospěch odpůrce. Odpůrce za složité konstrukce skryl výhodu, z níž v tomto případě čerpá, tj. jisté kopírování cen elektřiny na burze. Těžko obecně předpokládat, že by osoba s rozumem průměrného člověka (§ 4 odst. 1 ObčZ) s touto doložkou souhlasila, pakliže by jí materiálně (po obsahové stránce) porozuměla, spolu s tím, že ze závazku se za obecně stanovených podmínek nelze vyvázat.

Jinými slovy řečeno, nepoctivým není jednání odpůrce spočívající v úpravě cen, to je u dlouhodobých závazků pravidlem, v rozporu se zásadou poctivosti je jednání neumožňující využití práva spotřebitele od závazku, jež byl sjednán adhezním způsobem, v souvislosti se zvýšením ceny silové elektřiny (tj. složky, jejíž výše je závislá na činnosti obchodníka s elektřinou, resp. tento ji v rámci obchodní strategie může ovlivňovat) odstoupit.

Protože odpůrcem koncipovaný vzorec v PP předpokládá přepočtení kurzu, neboť kalkuluje v eurech (např. cena obsluhy) a zahrnuje přepočtení dle denního kurzu ČNB (viz předšmluvní informace), lze v přiměřenostech odkázat též na rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 2017, *Ruxandra Paula Andriciuc a další v. Banca Românească SA.*, C-186/16, ve kterém dovedl, že *„posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání musí být provedeno s ohledem na dobu uzavření dotčené smlouvy, přičemž je třeba zohlednit všechny okolnosti, jež mohly být prodávajícímu nebo poskytovateli známy v uvedeném okamžiku a mohly mít dopad na následné plnění uvedené smlouvy“*, a zároveň *„požadavek, aby smluvní ujednání bylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, předpokládá, že v případě úvěrových smluv musí finanční instituce poskytnout dlužníkům dostatečné informace, které jim umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí. Uvedený požadavek v tomto ohledu implikuje, že ujednání, podle kterého musí být úvěr splacen v téže cizí měně, ve které byl sjednán, musí spotřebitel pochopit nejen z formálního a gramatického hlediska, ale i z hlediska jeho konkrétního dosahu, v tom smyslu, že běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel může nejen zjistit, že může dojít ke zhodnocení nebo znehodnocení cizí měny,*

v níž byl úvěr poskytnut, ale i posoudit potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání na své finanční závazky.“ Jak bylo v rozsudku dále s odkazem na Evropskou radu zmíněno, instituce musí poskytnout dlužníkům dostatečné informace, které jim umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí a měly by přinejmenším zahrnovat informace o vlivu vážného znehodnocení zákonného platidla

Odpůrce s ohledem na své odborné zkušenosti a znalosti subjektu vystupujícího na energetické burze měl ve smlouvě informovat navrhovatele minimálně o možnostech výkyvů směnného kurzu a rovněž o tom, že v případě znehodnocení národní měny v poměru k euro nese kurzové riziko spotřebitel.

Rovněž je nutno zohlednit, že PP obsahují pouze vzorec pro výpočet bez uvedení údajů potřebných k provedení tohoto výpočtu. V daném kontextu lze odkázat i na rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 2018, který dovedl, že „Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy smlouva o spotřebitelském úvěru zaprvé neuvádí roční procentní sazbu nákladů a obsahuje pouze matematický vzorec pro výpočet této roční procentní sazby nákladů, který není doplněn údaji nezbytnými k provedení tohoto výpočtu ..., představuje tato okolnost rozhodující skutečnost v rámci analýzy toho, zda je ujednání uvedené smlouvy týkající se nákladů na úvěr sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu uvedeného ustanovení, kterou provádí dotčený vnitrostátní soud“ (EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková, C-448/17), když v rámci odůvodnění zdůraznil, že „V takové situaci totiž nelze mít za to, že spotřebitel je při uzavření smlouvy plně obeznámen s podmínkami jejího budoucího plnění, a nezná tedy všechny skutečnosti, které mohou mít vliv na rozsah jeho závazku“, byť je třeba podotknout, že se jednalo o jinou věc (stanovení roční procentní sazby nákladů), nicméně vyslovený závěr je přenositelný i na posuzovaný případ. Odpůrce tak cenu elektřiny mohl maximálně navázat na cenu uplatňovanou v době vlastní dodávky, a to i při vědomí toho, že tato okolnost zřejmě bude vyloučena, nikoli však na aritmetický průměr za jím stanovené období.

Smluvní ujednání je samo o sobě komplikované, jeho právní důsledky jsou pro průměrného spotřebitele obtížně předvídatelné a k jeho pochopení je zpravidla třeba jisté odbornosti a nesporná časová náročnost. Lze tedy jen kvitovat závěry Vrchního soudu v Praze v rozhodnutí ze dne 7. září 2011, sp. zn. 76 ICm 876/2010, přijaté v rámci jiného řízení, nicméně zcela přílehavé okolnostem posuzovaného případu v tom smyslu, že „smlouva je v důsledku právních konstrukcí jednotlivých ujednání (pro spotřebitelské smlouvy naprosto nevhodných), zcela nesrozumitelná osobě bez právního vzdělání a jistého ekonomického přehledu. Jistě nejde o důsledek neobratnosti při tvorbě textu smlouvy (míněno vzorového textu); je tomu právě naopak. Zjevně je text smlouvy záměrně koncipován tak, aby svými složitými konstrukcemi vylučoval pochopení pravého smyslu ujednání ve Smlouvě člověku, jenž právním vzděláním a jistým ekonomickým přehledem nedisponuje.“

Odpůrce v rámci své argumentace o přípustnosti výše sjednaného ujednání a metodiky odkazoval rovněž na závěr vyslovený v rozsudku Soudního dvora ze dne 26. listopadu 2015 ve věci C-326/14 v tom smyslu, že „Článek 20 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, musí být vykládán v tom smyslu, že změna sazeb za poskytování služeb souvisejících s komunikačními sítěmi nebo služeb elektronických komunikací, která byla provedena na základě klauzule o úpravě sazeb obsažené ve všeobecných obchodních podmínkách uplatňovaných společností poskytující tyto služby, přičemž tato klauzule stanoví takovou úpravu v závislosti na objektivním indexu spotřebitelských cen vypracovaném veřejným orgánem, nepředstavuje „změnu smluvních podmínek“ ve smyslu tohoto ustanovení, které přiznává účastníkovi právo

odstoupit od smlouvy bez postihu“.

Je proto třeba posoudit, zda výše prezentované rozhodnutí (resp. popsany způsob změny) je vůbec přiléhavé okolnostem posuzovaného případu. Soudní dvůr při svém rozhodnutí vycházel z toho, že změna obchodních podmínek byla navázána na objektivní index spotřebitelských cen vypracovaným orgánem veřejné správy (srov. „*vzhledem k tomu, že je takto stanovená úprava sazeb založena na srozumitelné, přesné a veřejně přístupné metodě indexace, která vychází z rozhodnutí a mechanismů v rámci veřejné správy*“). Ostatně takto byla koncipována i předběžná otázka (úprava sazeb v závislosti na změnách objektivního indexu spotřebitelských cen, který zohledňuje vývoj hodnoty peněz).

V první řadě je třeba vyložit pojmy, resp. určit, zda se jedná o srovnatelně situace, tedy zda výše uvedené ob stojí i ve vztahu ke změně ceny elektřiny provedené odpůrcem.

Inflace obecně znamená všeobecný růst cenové hladiny v čase. Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 700) ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha (resp. význam), která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností (dostupné z: <https://www.czso.cz>). Index spotřebitelských cen (CPI – *costumer price index*) je také cenovým indexem, ke kterému se váže mnoho soukromých a veřejných smluv a pásma daně z příjmů (Siegel, J. Investice do akcií, běh na dlouhou trať. Grada Publishing 2011, s. 201). Inflace tedy určitým způsobem odráží hodnotu peněz (lze s jistotou nadsázkou konstatovat, že cena silové elektřiny se pomocí indexu reálně nezvyšuje).

V podmínkách praktického života je zcela běžné, že sjednané částky se zvyšují či snižují v závislosti na indexu spotřebitelských cen vyhlášených Českým statistickým úřadem, např. ve formě sjednané inflační doložky či na základě zákona. Pro ilustraci lze zmínit § 9 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Valorizační mechanismus je potřebný k tomu, aby bylo možné v případě podstatných změn v příjmové politice, popřípadě v situaci nárůstu inflace, upravovat výši částek životního a existenčního minima.

V přiměřenostech lze odkázat i na rozsudek Nejvyššího soudu v tom smyslu, že sjednají-li si účastníci smlouvy o nájmu bytu způsob zvyšování nájemného (například tak, že nájemné se každoročně zvýší o míru inflace vyhlášenou Českým statistickým úřadem), pak se na změně nájemného dohodli jinak a postup o jednostranném zvyšování nájemného se neuplatní (sp. zn. 26 Cdo 4677/2009). Stejně tak Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 26 Cdo 1670/2018, ze dne 22. května 2019, dovedl, že ujednání účastníků, že nájemné se bude zvyšovat o míru inflace vyhlášenou Českým statistickým úřadem (tzv. inflační doložka) je typickou (a v praxi často využívanou) dohodou o možné změně nájemného jednostranným jednáním pronajímatele s tím, že je jen na něm, zda této možnosti využije a nájemné v tomto rozsahu zvýší.

Vzhledem k výše uvedenému lze uzavřít, že rozsudek ve věci C-326/14 nepřináší žádné novum. Cenová indexace je ostatně připuštěna i směrnicí, a to v rámci její přílohy - seznamu podmínek, které mohou být pokládány za nepřiměřené, resp. za přiměřené [viz výjimku obsaženou v bodě 2. písm. d) přílohy].

Zásadní odlišnost posuzovaného případu spočívá v tom, že se poměřuje pouze jedna komodita, za jedno období (11 měsíců), přičemž subjektem zpracování není orgán veřejné správy, nýbrž podnikatelský subjekt. Důležitým aspektem je rovněž okolnost navázání vstupního parametru výpočtu na ceny na burze, když právě ohledně této otázky nebyl přijat

žádný závazný závěr; ostatně ani nemohl být vysloven, protože předmětná otázka nebyla předmětem řízení před Soudním dvorem.

Z výše uvedeného vyplývá, že prezentovaný rozsudek C-326/14, resp. podmínky, z nichž vycházel, nejsou v tomto případě jak identické, tak ani kvalitativně srovnatelné. Závěr v něm obsažený proto není zcela přiléhavý posuzované věci, neboť by dopadal maximálně na ujednání PP v tom smyslu, že „*pro určení stálého měsíčního platu a ceny nákupu pro období kalendářního roku 2020 a roky následující platí, že se jejich výše upraví (zvýší nebo sníží) o roční průměrnou míru inflace měřenou jako přírůstek průměrného ročního indexu spotřebitelských cen ...*“.

Konečně je třeba zdůraznit, že v tomto odůvodnění použítá rozhodnutí Soudního dvora argumentaci odpůrce o transparentním způsobu sjednání doložky relativizují, resp. vylučují.

Lze uzavřít, že optikou testu přiměřenosti je třeba na ujednání PP „*Každoroční úprava ceny postupem podle těchto produktových podmínek nepředstavuje změnu VPPS ani ceníku. Strany potvrzují, že zákazník nemá právo na odstoupení v případě, kdy podle zde sjednaného způsobu výpočtu dojde pro následující období ke zvýšení Ceny komodity v rozsahu vývoje obchodování s komoditou na PXE (tj. v rozsahu změny vstupní ceny) nebo stálého měsíčního platu a Ceny nákupu v rozsahu zvýšení indexu*“ nahlížet jako na nepřiměřené ujednání.

Podle § 1815 ObčZ platí, že k nepřiměřenému ujednání se nepřihlíží, ledaže se jej spotřebitel dovolá.

Protože se navrhovatel nepřiměřeného ujednání nejenže nedovolal, nýbrž také z jím učiněného právního jednání navíc vyplývá opak (uplatnění institutu odstoupení), není pro spotřebitele závazné.

Byť má ochrana spotřebitele své meze (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2019, sp. zn. 33 Cdo 382/2018), ostatně vždy je nutné vážít případné kolidující zájmy, ERÚ se nedomnívá, že by v tomto konkrétním případě svým rozhodnutím vybočil z nastíněných mezí, tzn., že by zneužil institut spotřebitelské ochrany.

Zjištěná a prokázaná okolnost jednostranného zvýšení ceny tak má paralelu v rozsudku Soudního dvora ze dne 26. dubna 2012, *Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság v. Invitel Távközlési Zrt.*, C-472/10, ve kterém byla za určitých podmínek připuštěna změna obsahu smluvních ujednání, přičemž jedním z výrazných hledisek je právě možnost spotřebitele smluvní vztah v takovém případě ukončit.

Podle písmena l) přílohy směrnice platí, že ujednání, jehož cílem nebo následkem je možnost, aby prodávající nebo poskytovatel zvýšil cenu, aniž by v obou případech dal spotřebiteli odpovídající právo smlouvu zrušit, jestliže je konečná cena příliš vysoká v poměru k ceně dohodnuté při uzavírání smlouvy, může být považováno za nepřiměřené.

Odpůrce část ceny elektřiny pro následující rok kvantifikuje jednorázovými částkami uvedenými v ceníku, a to na základě provedeného výpočtu; tedy nikoli průběžně. Cena elektřiny v mezidobí jednoho roku se vyznačovala poměrně razantním navýšením (ve vysokém tarifu o 300 Kč/MWh, v nízkém tarifu o 289 Kč/MWh, a to bez DPH), přičemž lze nadále uvažovat o dalším zvyšování ceny elektřiny na burze, což by se opětovně v budoucnu projevilo negativně v majetkové sféře navrhovatele. Oproti době uzavření závazku došlo fakticky ke skokovému vysokému navýšení ceny (silové) elektřiny k 1. lednu 2019.

Stěžejní je přitom skutečnost, že k takovému skokovému navýšení ceny pro celý rok 2019 došlo fakticky a právně na základě jednostranného úkonu odpůrce, který změnu ceny provedl vydáním ceníku produktu KAMARÁD, ceníková řada STRÍBRO, s účinností

od 1. ledna 2019.

Materiálně tak došlo k naplnění zákonné podmínky pro přiznání práva na odstoupení od smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona, protože odpůrce svým obchodním rozhodnutím zvýšil cenu dodávky elektřiny od 1. ledna 2019.

Jak bylo rozebráno výše, takové skokové navýšení ceny z 31. prosince 2018 k 1. lednu 2019 nemělo svůj přímý původ ve změně ceny na komoditní burze mezi 31. prosincem 2018 a 1. lednem 2019. Tímto způsobem odpůrce zohlednil svoje dlouhodobé nákupy elektřiny pro rok 2019 a promítl je do ceny dodávky elektřiny stanovené ceníkem proto rok 2019 vůči všem zákazníkům s produktem KAMARÁD.

Protože ovšem odpůrce v rámci individuálně nesjednané podmínky vyloučil právo spotřebitele na odstoupení, je nutné dané hodnotit jako rozporné jednak s požadavkem směrnice, jednak by bylo možné uvažovat i o rozporu s ustanovením § 1814 písm. i) ObčZ.

Na základní podmínku (flexibilní způsob stanovení složky ceny) jednostranně určenou odpůrcem proto nelze nahlížet jako na cenovou doložku (dohodu o ceně), která by vylučovala použití (a tedy i aplikaci) § 11a odst. 5 energetického zákona. Byť se odpůrce pokusil navodit situaci, že za navýšení ceny dodávky elektřiny není odpovědný, když navýšení ceny je způsobené pohybem ceny na burze a mimo vůli odpůrce, byl to nakonec odpůrce, který svým úkonem ke dni 1. ledna 2019 navýšil cenu dodávky prostřednictvím změny ceníku produktu KAMARÁD na celý rok 2019.

Na dané jednání je třeba nahlížet nadále jako na jednostranný způsob určení ceny ze strany odpůrce, se kterým musí být spojeno právo zákazníka na odstoupení za stanovených podmínek podle § 11a odst. 5 energetického zákona.

Výše v odůvodnění přijaté závěry ve svém souhrnu vylučují stěžejní argumentaci odpůrce, že produkt KAMARÁD, ceníková řada STŘÍBRO, je mimo regulatorní rámec § 11a odst. 5 energetického zákona a zákazníkovi právo na odstoupení nevzniká.

Je vlastně vůbec otázkou, zda obchodní praktika odpůrce - při znalosti růstu cen elektřiny za poslední dva roky a odůvodněné prognóze jejího dalšího zvyšování (tyto skutečnosti musel odpůrce v době jednání znát), při současné nemožnosti závazek ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona ukončit, by nevykazovala znaky nekalosti ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, neboť *„nekalost je spatřována jednak v jednání, které je v rozporu s požadavky náležité odborné péče a jednak v jednání, které podstatně narušuje nebo je schopno narušit efektivní a informované rozhodování spotřebitele. Podstatným narušením ekonomického chování spotřebitele se pak rozumí použití takové obchodní praktiky, která významně zhoršuje schopnost spotřebitele učinit informované rozhodnutí, což vede k tomu, že učiní rozhodnutí o koupi, které by jinak neučinil“* (Vítová, B. Zákon o ochraně spotřebitele. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 43). Těmto následkům jednání odpůrce v podobě porušení veřejnoprávních povinností se ERÚ nicméně v tomto řízení nezabýval.

f) Posouzení právního jednání

Protože ve správním řízení bylo prokázáno, že navrhovateli příslušelo právo na odstoupení od závazku z důvodu zvýšení ceny elektřiny, zbývá přiřadit právní relevanci některému z jednostranných právních jednání navrhovatele, protože z povahy věci nelze akceptovat obě. Jak již bylo v odůvodnění zmíněno, navrhovatel učil dvě právní jednání z důvodu zvýšení ceny elektřiny (odstoupení od závazku), a sice dne 13. prosince 2018 (do sféry odpůrce dodáno dne následujícího) a dne 27. února 2019 (odpůrci doručeno následujícího dne). Obě právní jednání byla po obsahové stránce určitá a bezvadná. Ačkoli zánik závazku byl v petitu navrhovatelem navázán explicitně na právní jednání

učiněné v únoru 2019, je nutné posoudit i jednání mu předcházející, protože zjištění skutečnosti předchozího zániku závazku z povahy věci vylučuje přiznání právních účinků jednání následnému (navrhovatelem chtěnému).

Podle smluvního ujednání obsaženého v PP měl odpůrce povinnost zveřejnit ceník na příští rok nejpozději do 15. prosince roku předcházejícího, přičemž k reálnému zvýšení ceny elektřiny došlo počínaje dnem 1. ledna 2019.

Dle výkladového stanoviska ERÚ č. 3/2018 je na zvýšení ceny podle § 11a odst. 5 energetického zákona ze strany držitele licence nahlíženo tak, že „*zákazník je oprávněn uplatnit právo na odstoupení od smlouvy již od okamžiku, kdy se o zvýšení ceny či změně jiných smluvních podmínek dodávky elektřiny či plynu dozvěděl ..., a to bez ohledu na skutečnost, zda ke zvýšení ceny ... již došlo nebo zda účinky zvýšení ceny nebo změny smluvních podmínek mají teprve nastat.*“

V daném kontextu navrhovatel tvrdil, že odpůrce smluvní povinnost porušil a ceník oznámil až dne 3. ledna 2019, na důkaz čeho připojil e-mail z téhož dne, ze kterého vyplývá, že na základě žádosti navrhovatele byl ze strany odpůrce v jeho příloze zaslán ceník pro rok 2019. Navrhovatel odstoupení v průběhu měsíce prosince 2018 sám odůvodnil tím, že odpůrce, na rozdíl od všech ostatních dodavatelů, nezveřejnil na začátku prosince 2018 změnu ceníku pro rok 2019 (viz str. 2 vyjádření ze dne 25. dubna 2019), nicméně po obsahové stránce odstoupil z důvodu zvýšení ceny (viz písemnost ze dne 13. prosince 2018).

Okolnost zvýšení ceny elektřiny ovšem nemohla být navrhovateli s jistotou známa již dne 13. prosince 2018, kdy koncipoval odstoupení, nýbrž až v období následujícím. Navrhovatel zjevně právní jednání (odstoupení) učinil dříve, než nabyl povědomost o okolnosti zvýšení ceny, což ve výsledku znamená, že právnímu jednání z prosince 2018 nelze přiznat relevanci (účinky). Tomuto závěru svědčí též vyjádření odpůrce, který k prokázání skutečnosti, že ceník byl zveřejněn ke dni 15. prosince 2018 doložil printscreen obrazovky, z něhož se podává update (tj. aktualizace, nové informace) ceníku KAMARÁD STRÍBRO 8/2018 dnem 14. prosince 2018.

Za relevantní právní jednání v posuzované věci je tak třeba považovat odstoupení ze dne 27. února 2019, které bylo do sféry odpůrce doručeno dne následujícího, na základě něhož právní vztah s předmětem dodávky elektřiny zanikl.

Podle § 11a odst. 6 energetického zákona platí, že odstoupení je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, ve kterém bylo doručeno příslušnému držiteli licence, neurčí-li zákazník pozdější den účinnosti odstoupení. Uplatnění práva na odstoupení nesmí být spojeno s žádnými finančními nároky vůči zákazníkovi. Odstoupení, které bylo uskutečněno do 3 měsíců od účinnosti zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek a méně než 10 dnů před koncem daného měsíce, je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém bylo odstoupení doručeno příslušnému držiteli licence.

Odstoupení bylo odpůrci doručeno dne 28. února 2019. V souladu s nastavenými pravidly pro počítání času potom závazek zanikl dnem 31. března 2019, resp. uplynutím tohoto dne (24:00 hod.).

Protože se jednalo o využití zákonného práva, nelze s využitím inkriminovaného práva spojovat žádné sankční následky. Tam, kde zákon zavádí právo odstoupení na ochranu jedné ze stran, zejména jde-li o stranu slabší, je bezúplatnost třeba považovat za znak stanovený kogentně: „*nesmí být spojeno s žádnými finančními nároky vůči zákazníkovi*“ (§ 11a odst. 6 energetického zákona).

III. Závěr

Podle § 141 odst. 4 správního řádu ve sporném řízení vychází správní orgán z důkazů, které byly účastníky navrženy. Pokud navržené důkazy nepostačují ke zjištění stavu věci, může správní orgán provést i důkazy jiné. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází správní orgán při zjišťování stavu věci z důkazů, které byly provedeny. Správní orgán může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.

Energetický regulační úřad při svém rozhodování přihlédl k podkladům a důkazním prostředkům založeným ve správním spisu, zejména provedl důkazy listinami, a to smlouvou o poskytování služeb (elektřina) č. SE070109350 ze dne 9. října 2018, odstoupením od smlouvy ze dne 13. prosince 2019, sdělením ze dne 8. ledna 2019, odstoupením od smlouvy ze dne 27. února 2019, předsmuvními informacemi pro zákazníky - spotřebitele vztahujícími se ke smlouvě č. SE070109350, produktovými podmínkami KAMARÁD, všeobecnými podmínkami poskytování služeb platnými od 25. května 2018, ceníkem elektřiny, účinným od 1. 8. 2018 výlučně pro zákazníky, kteří uzavřeli smlouvu po 1. 8. 2018 včetně, e-mailem ze dne 3. ledna 2019, printscreenem obrazovky, a ceníkem účinným od 1. ledna 2019 výlučně pro zákazníky, kteří uzavřeli smlouvu po 1. 8. 2018 včetně.

Energetický regulační úřad hodnotil podklady, zejména důkazy, podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemných souvislostech; přitom přihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co účastníci uvedli.

Podle § 141 odst. 7 správního řádu platí, že rozhodnutím ve sporném řízení správní orgán návrhu zcela, popřípadě zčásti vyhoví, anebo jej zamítne, popřípadě ve zbylé části zamítne.

V daném případě bylo provedeným dokazováním prokázáno, že právní vztah mezi [REDAKCE], nar. [REDAKCE] bytem [REDAKCE] a společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaničkova 1594/1, Ústí nad Labem - centrum, 400 01 Ústí nad Labem, IČO: 25458302, založený smlouvou o poskytování služeb (elektřina) č. SE070109350, ze dne 9. října 2018, zanikl na základě odstoupení ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona ke dni 31. března 2019.

P o u č e n í o o p r a v n ě m p r o s t ř e d k u :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat rozklad k Radě Energetického regulačního úřadu do 15 dnů od jeho doručení, a to jeho podáním Energetickému regulačnímu úřadu.

Lhůta pro podání rozkladu se počítá ode dne následujícího po doručení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí.

JUDr. Zdeněk Zdvihal
oprávněná úřední osoba
oddělení sporných řízení

Rozdělovník: [REDAKCE]

CENTROPOL ENERGY, a.s., k rukám Michaely Roubíkové